

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Τρίτη 4 Ιανουαρίου 2022

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1.¹ Στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου, η αρθρογράφος παρουσιάζει τους προβληματισμούς της σχετικά με το αν πράγματι η σύγχρονη οικογένεια είναι ανεξάρτητη. Η εγγύτητα των αποστάσεων των συγγενικών σπιτιών αποτελεί πλεονέκτημα, γιατί η οικογένεια έχει την αυτονομία της, ενώ συγχρόνως διατηρούνται οι συναισθηματικές σχέσεις που είναι απαραίτητες για τη συνοχή της. Η πυρηνική οικογένεια κατάφερε, επίσης, να αποστασιοποιηθεί από τις αντιλήψεις της πατριαρχικής οικογένειας, διατηρώντας τα πολύτιμα πνευματικά αγαθά, τις αξίες και τις παραδόσεις των μελών της.

A2.² Η αρθρογράφος στο κείμενο αξιοποιεί την επίκληση στην αυθεντία, παραθέτοντας τα λόγια δύο καθηγητών κοινωνικής ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, αποσκοπώντας να πείσει τους αναγνώστες για την ορθότητα των απόψεων της: («Σαφώς έχει αλλάξει η ελληνική οικογένεια και παρουσιάζει το σχήμα της «εκτεταμένης αστικής οικογένειας», απαντά η έρευνα του ομότιμου καθηγητή Κοινωνικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Δημήτρη Γεωργά, της επίκουρης καθηγήτριας κ. Αικατερίνης Γκάρη και του λέκτορα κ. Κώστα Μυλωνά»). Με την αυτούσια παράθεση των

¹ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000.

² ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000.

αποτελεσμάτων της έρευνας αυτών των επιστημόνων ενισχύεται η αξιοπιστία των επιχειρημάτων της αρθρογράφου και τεκμηριώνεται πληρέστερα η άποψή της.

2^η δραστηριότητα

A3.³ Η μεταβατική λέξη «λοιπόν» δηλώνει συμπέρασμα.

Η συνδετική λέξη «**μάλιστα**» δίνει έμφαση, τονίζει την άποψη της συγγραφέως

Η συνδετική λέξη «**αντιθέτως**» εκφράζει την αντίθεση της συγγραφέα με τα προλεγόμενα.

Το επίρρημα «**ίσως**» δηλώνει ενδοτασμό, αμφιβολία, πιθανότητα.

A4.⁴

α) και τα αλλά **παρεμφερή** εμπορικά καταστήματα

β) προσφέρουν **αρωγή**

γ) η κοντινή απόσταση **εξασφαλίζει** τη διατήρηση σχέσεων

δ) αυτές που **αποδοκιμάζουν** είναι οι αξίες εκείνες

κάθε άλλη συνώνυμη λέξη θεωρείται αποδεκτή.

A5.⁵

Η συγγραφέας επιλέγει τη χρήση παθητικής φωνής στα ρήματα του αποσπάσματος, θέλοντας να δώσει έμφαση στην ενέργεια των ρημάτων, χωρίς να μας ενδιαφέρει τόσο το ποιητικό υποκείμενο. Το ύφος του λόγου γίνεται πιο απρόσωπο, καθώς έτσι παρουσιάζονται αντικειμενικά δεδομένα και αλήθειες, σχετικά με τις προειδοποιήσεις για το μέλλον της οικογένειας ως θεσμού.

Μετατροπή στην αντίθετη σύνταξη: Αναφέρει **μάλιστα** ότι ήδη από τη δεκαετία του '60 πολλοί επιστήμονες έχουν διακηρύξει τη διάλυση της ελληνικής οικογένειας και

³ Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. του για το σχολικό έτος 2021-2022, ΦΕΚ 3147 Β - 19/7/2021.

⁴ Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. του για το σχολικό έτος 2021-2022, ΦΕΚ 3147 Β - 19/7/2021.

⁵ Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. του για το σχολικό έτος 2021-2022, ΦΕΚ 3147 Β - 19/7/2021.

έχουν προβλέψει ακόμη και το «θάνατο» της με την επικράτηση της μορφής της πυρηνικής οικογένειας (γονείς και παιδί).

Με την μετατροπή της παθητικής σε ενεργητική σύνταξη δίνεται έμφαση στο υποκείμενο των ρημάτων, δηλαδή στους επιστήμονες. Η ενεργητική σύνταξη προσδίδει στο κείμενο ζωντάνια, καθώς η συγγραφέας εκφράζει με άμεσο τρόπο την αξία των επιστημόνων και των ερευνών τους για το μέλλον της οικογένειας ως θεσμού και γίνεται επικοινωνιακά πιο αποτελεσματικό το μήνυμά του.

3^η δραστηριότητα

A6.⁶

Η οικογένεια σε κρίση ή σε εξέλιξη;

Ο οικογενειακός θεσμός ως θεμέλιο κάθε μορφής κοινωνικής συμβίωσης έχει γνωρίσει μεγάλες διαφοροποιήσεις με το πέρασμα του χρόνου, δείχνοντας εξαιρετική προσαρμοστικότητα στις εκάστοτε συνθήκες. Σύμφωνα, όμως, με ειδικούς, πληθαίνουν τα σημάδια που καταμαρτυρούν την έντονη κρίση της οικογένειας σε σημείο απειλής της διαίωσής της. Η κατάσταση αυτή, προφανώς δεν είναι τυχαία και συγκυριακή αλλά προϊόν των κοσμογονικών αλλαγών που βιώνουμε.

Αρχικά, δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε τη φθορά που προκάλεσε η χρονίζουσα οικονομική κρίση, άμεσα συνδεδεμένη με την διόγκωση της ανεργίας. Πολλές οικογένειες δοκιμάστηκαν οικονομικά και ψυχολογικά. Η ανασφάλεια, το άγχος της επιβίωσης και ο εκνευρισμός προκάλεσε συγκρούσεις, με τους γονείς να αναζητούν διέξοδο εκτός της οικογένειας. Παράλληλα, η οικονομική στενότητα είτε οδήγησε σε ολιγοτοκία είτε καθήλωσε πολλούς νέους και νέες σε καθεστώς συμβίωσης χωρίς παιδιά, αλλάζοντας ριζικά την όψη της σύγχρονης οικογένειας.

Επίσης, παρά την τεχνολογική πρόοδο, δεν έχει σημειωθεί αντίστοιχη πολιτισμική, ειδικά όσον αφορά την επιβίωση αναχρονιστικών σεξιστικών αντιλήψεων σε αρκετούς άντρες οι οποίοι, προσκολλημένοι σε πατριαρχικές αντιλήψεις, δεν αποδέχονται την εξίσωση και χειραφέτηση της γυναίκας. Η αμφισβήτηση αυτή δεν είναι μόνο φραστική, καθώς πολλές φορές μεταφράζεται σε βία και σηματοδοτεί τη διάλυση της οικογένειας, αφού απουσιάζει ο ακρογωνιαίος λίθος, ο αλληλοσεβασμός. Σαφή δείγματα αυτής της νοσηρής λογικής, οι αυξανόμενες γυναικοκτονίες.

[Μεγάλο ρόλο, τέλος, στην αποκαθήλωση του οικογενειακού θεσμού διαδραμάτισαν οι σύγχρονες μορφές ψυχαγωγίας. Αυτές είναι κατά βάση

⁶ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ΄ ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. ΙΕΠ, 17/10/2017.



αποξενωτικές, περιορίζοντας τον κοινό χρόνο συνύπαρξης, επικοινωνίας και διαλόγου, με αποτέλεσμα την απλή συμβίωση των μελών και τη χαλάρωση των συναισθηματικών δεσμών. Η τάση αυτή αφορά ιδιαίτερα τους νέους οι οποίοι, όντας επιπόλαιοι και επιρρεπείς, δέχονται εντονότερα τις διαβρωτικές για το ήθος επιδράσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Στο πλαίσιο αυτό, εκδηλώνουν το ριζοσπαστικό και εκκεντρικό τους προσανατολισμό στη ζωή, σε σχέση με τους μεγαλύτερους και συντηρητικούς, είτε με περιορισμό των σχέσεων είτε και με τη σταδιακή διολίσθηση στο περιθώριο]. Προαιρετικό επιχείρημα (96 λέξεις)

Παρά τα πλήγματα που δέχεται η σύγχρονη οικογένεια, η συνειδητοποίηση της κατάστασης αποτελεί συνάμα και την απαρχή για τη θωράκισή της, καθώς περισσότερο από ποτέ πρέπει να προσαρμοστεί στο νέο ρόλο της. Σε μια γοργά μεταβαλλόμενη πραγματικότητα σαν τη σημερινή, ο νέος και η νέα έχει ανάγκη τις σταθερές αξίες που πάντα πρόσβευε η οικογένεια: στοργή, αγάπη, ενσυναίσθηση και υποστήριξη.

(259 λέξεις)

Προσθήκη εναλλακτικών απαντήσεων

Η συνεχής παρέμβαση των γονέων που επιφέρουν συγκρούσεις ανάμεσα στο ζευγάρι.

Ο εγωισμός των νέων παιδιών που δεν είναι πρόθυμα ως ενήλικες να συμβιβαστούν στο πλαίσιο ενός γάμου.

Η ιδεολογική αμφισβήτηση της αξίας του γάμου, καθώς υποστηρίζουν πως πλήττει τις σχέσεις και περιορίζει την ελευθερία.

Γάμοι συμφεροντολογικοί, αφού κριτήριο είναι η οικονομική ευημερία και όχι η συναισθηματική ταύτιση.

Έλλειψη επικοινωνίας και επαφής των μελών λόγω γοργού ρυθμού ζωής και υπερβολικών υποχρεώσεων.

Έλλειψη ωριμότητας όσων αποφασίζουν να συγκροτήσουν οικογένεια.

Ανήθικα πρότυπα ζωής και αξιών που επιφέρουν ηθική χαλάρωση και την αναζήτηση επαφών εκτός γάμου.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1.⁷ Η ποιήτρια προσδοκούσε να μάθει να γράφει, όμως κάτι τέτοιο δεν ήταν εφικτό στην πατρίδα της λόγω του καθεστώτος που απαγόρευε στα κορίτσια να πηγαίνουν σχολείο και να μορφώνονται. Ευελπιστούσε να ζήσει ελεύθερη,

⁷ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ΄ ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. ΙΕΠ, 17/10/2017.

αλλά αντί αυτού μεγάλωσε σε μια χώρα όπου ο πόλεμος ήταν ρουτίνα. Ήθελε τέλος να μάθει τον εαυτό της καλύτερα, να κάνει όνειρα και να τα κυνηγήσει, αλλά η ψυχή της ήταν «εγκλωβισμένη», αφού δεν μπορούσε να ξεπεράσει όσα της συνέβησαν εξαιτίας του πολέμου και της προσφυγιάς.

(70 λέξεις)

B2.⁸ Το ποίημα εντάσσεται στη μοντέρνα ποίηση. Χαρακτηριστικά μοντέρνας ποίησης που εντοπίζονται στο ποίημα είναι :

- Ανισοσύλλαβοι στίχοι-απουσία μέτρου
(«Μου είπαν είσαι καλά. Ποια είμαι εγώ;
Και εγώ είμαι αυτή που δεν αναγνωρίζει τη θλίψη από τη χαρά.»)
- Πεζολογικός τόνος
(«Και ζωγράφισα τη ζωή μου στις πέτρες και έκλαψα οδυνηρά.
Και τα μάτια μου δάκρυσαν τόσο πολύ που έχασαν την όραση τους σαν την εγκλωβισμένη μου ψυχή.»)
- απλό, λιτό, καθημερινό λεξιλόγιο
(«Ήθελα να μάθω τη γραφή όμως το μολύβι μου ήταν δεμένο με αλυσίδες.»)
- Ελεύθερος στίχος
- Απουσία στροφικής δομής

B3.⁹ «έχασαν την όραση τους»: μεταφορά

Με τη χρήση μεταφορών το ποιητικό υποκείμενο αλλάζει το σημασιολογικό περιεχόμενο των λέξεων με αποτέλεσμα τον αιφνιδιασμό του αναγνώστη και τη διατήρηση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος. Παράλληλα, προσδίδεται στον λόγο ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα, στοιχεία που καθιστούν εύληπτο το μήνυμα που ο ποιητής θέλει να μεταδώσει. Συγκεκριμένα, το ποιητικό υποκείμενο θέλει να τονίσει πως τα δάκρυα ήταν τόσα, ώστε θόλωσαν τα μάτια της και δεν μπορούσε ούτε να δει.

εναλλακτικά

«σαν την εγκλωβισμένη μου ψυχή»: **παρομοίωση**

Με τη χρήση παρομοιώσεων η ποιήτρια επιδιώκει να αποδώσει με έμφαση και παραστατικότητα τα χαρακτηριστικά μίας έννοιας (τα δάκρυα από τη θλίψη και τις δυσχέρειες ήταν τόσα που θόλωσε και δεν έβλεπε πλέον) συγκρίνοντάς τη με μία άλλη που διαθέτει τα χαρακτηριστικά αυτά σε μεγαλύτερο βαθμό (με

⁸ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, Γ΄ ΕΠΑ.Λ, των Αγγελάκος Κωνσταντίνος, Δελή Χριστίνα, Κατσιαμπούρα Ζωή, Μπίστα Πολυξένη, σελ. 140. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

⁹ ΛΕΞΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ των Παρίση Ι. και Παρίση Ν., ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

την ψυχή της που εξαιτίας του πολέμου, της προσφυγιάς και της στέρησης των παιδικών της δικαιωμάτων ήταν εγκλωβισμένη και παγιδευμένη σε μια κατάσταση από την οποία δεν μπορούσε να αποδράσει).

B4.¹⁰

- α) Με τη χρήση α΄ ενικού προσώπου προσδίδεται στο λόγο του ποιητικού υποκειμένου προσωπικός και εξομολογητικός τόνος. Συγκεκριμένα, παραθέτει με αμεσότητα το δικό της βίωμα για την αδυναμία να έχει πρόσβαση στην μόρφωση, και την δική της αγωνία για το πόσο ακόμα θα συνεχιστεί αυτό. Οι σκέψεις της προβάλλονται, έτσι, εντονότερα και εναργέστερα στον αναγνώστη, ενώ προκαλεί και συγκινησιακή φόρτιση στο δέκτη, αφού εκείνος παρακολουθεί και βιώνει προσωπικά βιώματα του ποιητού.
- β) «Ήθελε να μάθει τη γραφή, όμως, το μολύβι της ήταν δεμένο με αλυσίδες. Αναρωτήθηκε πόσο καιρό ακόμα θα συνεχίσει να ζει έτσι». Με την αλλαγή σε γ΄ ενικό πρόσωπο αποστασιοποιείται το ποιητικό υποκείμενο από τη συμμετοχή και καθίσταται αντικειμενικός παρατηρητής. Αποφεύγει την άμεση αναφορά, καθιστώντας το μήνυμα υπαινικτικό. Έτσι το ύφος γίνεται απρόσωπο και αντικειμενικό, πιο σοβαρό και επίσημο.

3^η δραστηριότητα

- B5.¹¹** Η στάση της δεκατετράχρονης Ayat από τη Συρία στους συγκεκριμένους στίχους είναι μια στάση ενός ανθρώπου που αντιστέκεται, ονειροπολεί, που παλεύει για το όνειρο αυτό παρά τις αντίξοες συνθήκες που μπορεί να βιώνει, που κάνει ό,τι περνάει από το χέρι της ακόμα κι αν γνωρίζει ότι αντικειμενικά μπορεί να μην είναι εφικτό («Έγραφα αυτά που βλέπω παρόλο που δεν ξέρω να γράφω»), γιατί θέλει να γνωστοποιήσει όλα όσα συμβαίνουν στην ίδια και τους συμπατριώτες της και για τα οποία κάποιος εθελουφλούν («Και έγραφα για αυτούς που βλέπουν και δεν μπορούν να ακούσουν»). Παράλληλα, με αγωνία, και απευθυνόμενη σε όλους εκείνους που είναι αρμόδιοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα και για όσα δεινά συμβαίνουν γύρω της, διαμαρτύρεται, υψώνει τη φωνή της, ζητώντας να τη δουν και να την ακούσουν, να λάβουν υπόψη τη διαμαρτυρία της και να μην την αγνοήσουν ενώ είναι ακόμα παιδί («Είμαι απλά ένα παιδί και φωνάζω, δεν με ακούς;»).

(142 λέξεις)

¹⁰ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ΄ ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. ΙΕΠ, 17/10/2017.

¹¹ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ΄ ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. ΙΕΠ, 17/10/2017.